

นิพนธ์ต้นฉบับ

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊สและความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส ของนักเรียนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา

THE STUDY IN LEARNING ACHIEVEMENT IN JAZZ ENSEMBLE AND SATISFACTION TOWARD TEACHING AND LEARNING THOUGH INSTRUCTIONAL PACKAGE ON JAZZ ENSEMBLE FOR MUSIC STUDENTS IN SENIOR HIGH SCHOOL, SARSAS EKTRA SCHOOL

ณัฐพล สุธธิเกษม¹

Nattapol Suttikasem

ฉานิก หวังพานิช²

Chanick Wangphanich

วันรับบทความ : 27 มีนาคม 2562

วันแก้ไขบทความ : 25 เมษายน 2562

วันตอบรับบทความ : 20 พฤษภาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนและหลัง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊สที่เรียนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส และ 2) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสารสาสน์เอกตรา ที่เลือกเรียนวิชารวมวงแจ๊ส จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือทดลองคือชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลคือ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊ส และ 2) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส วิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊สที่เรียนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊สก่อนและหลังการเรียน ด้วยสถิติการทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน และศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส โดยใช้สถิติพื้นฐาน

¹ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (ดนตรีศึกษา) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² อาจารย์ประจำ สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลวิจัยพบว่า 1) นักเรียนดนตรีที่เรียนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊สมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ 2) นักเรียนดนตรีมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊สอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.71)

คำสำคัญ: ชุดการสอน; การรวมวงแจ๊ส; ผลสัมฤทธิ์ทางการรวมวง; ความพึงพอใจ

Abstract

This research is a quasi-experimental research using a one-group pretest-posttest design, as follows (1) examine the learning achievement of a jazz ensemble through an instructional package on jazz ensembles; and (2) to study the satisfaction toward teaching and learning through the instructional package on jazz ensembles. The sample consisted of twenty senior high school students at Sarasas Ektra High School who were enrolled in jazz ensemble class. The research tools comprised the experimental tools, including the instructional package on jazz ensemble; and the data-collection tool including learning achievement in the jazz ensemble test and the satisfaction toward teaching and learning through the instructional package on the jazz ensemble test. The results derived by comparing learning achievement in jazz ensembles through the instructional package on jazz ensemble used a statistical analysis of the t-test for the dependent sample; and analyzing the satisfaction toward teaching and learning through the instructional package on jazz ensemble using a simple descriptive statistical analysis.

The results were (1) the learning achievement in a jazz ensemble composed of music students were significantly higher than before using an instructional package on jazz ensembles at a.05 level; and (2) the satisfaction of students toward the teaching and learning through the instructional package on jazz ensemble was at a high level ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.71)

Keyword: Instructional Package; Jazz Ensemble; Learning Achievement; Satisfaction

1. บทนำ

ดนตรีแจ๊สเป็นดนตรีอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมอย่างแพร่หลาย มีต้นกำเนิดมาจากชาวอเมริกันผิวดำ ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 รูปแบบและการบรรเลงของดนตรีแจ๊สยากที่จะอธิบายอย่างเฉพาะเจาะจงเนื่องจากเป็นดนตรีที่มีความอิสระในการสร้างสรรค์และการบรรเลง ทำให้ดนตรีแจ๊ส มีการพัฒนาหลากหลายรูปแบบอยู่ตลอดเวลา ซึ่งลักษณะเฉพาะของดนตรีแจ๊สได้แก่ การใช้คีตปฏิภาณ (Improvisation), การใช้การลัดจังหวะ (Syncopation), การใช้โน้ตบลู (Blue Notes) การเล่นในจังหวะสวิง (Swing Feel) และการโต้ตอบกันทางดนตรี (Call and Response) เป็นต้น โดยนิยมบรรเลงแบบรวมวง เครื่องดนตรีหลักที่ใช้ในการรวมวงแจ๊สจะประกอบด้วย เปียโน, กีตาร์, กีตาร์เบส หรือ ดับเบิลเบส เครื่องลมทองเหลือง และเครื่องลมไม้ ซึ่งมีลักษณะการรวมวงที่หลากหลาย ตั้งแต่การรวมวงผู้บรรเลง 3 คน (Trio) ไปจนถึงการรวมวงผู้บรรเลงมากกว่าสิบคน (Big Band) การมีกลุ่มเครื่องที่เล่นเป็นจังหวะ (Rhythm Section) โดยในกลุ่มนี้มักจะประกอบด้วย กีตาร์เบสหรือดับเบิลเบส กลองชุด กีตาร์ และเปียโน ซึ่งจะบรรเลงเป็นจังหวะและเสียงประสานให้อีกกลุ่มหนึ่ง คือกลุ่มเครื่องดนตรีที่เล่นเป็นทำนอง เช่น แซกโซโฟน, ทรัมเป็ต หรือนักร้อง หรือเล่นโดยใช้คีตปฏิภาณ (Improvisation)

ดนตรีแจ๊ส ได้เริ่มปรากฏในประเทศไทยตั้งแต่ช่วงปลายรัชกาลที่ 6 ภายใต้การนำของหลวงสุขุมน้อย ประดิษฐ์ หลังจากกลับมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา และได้พัฒนางานดนตรีแจ๊สเป็น 2 รูปแบบคือ วงดนตรี ดิกซีแลนด์ และวงดนตรีบิ๊กแบนด์ สำหรับเดินรำ ประกอบภาพยนตร์ และเพื่อความบันเทิง (กมลธรรม เกื้อ บุตร, 2538) อีกทั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงโปรดการบรรเลงและการประพันธ์ดนตรีแจ๊ส เป็นอย่างมาก ทำให้ดนตรีแจ๊สเป็นที่รู้จักของคนไทยและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เห็นได้จากการมี งานเทศกาลดนตรีแจ๊ส การมีวงดนตรีแจ๊สบรรเลงในโรงแรมและสถานบันเทิง การมีรายการวิทยุที่เปิดเพลงแจ๊ส การมีการประกวดวงดนตรีแจ๊ส หรือการมีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาดนตรีแจ๊สอีกด้วย

การศึกษาดนตรีแจ๊สในประเทศไทยเริ่มจากการได้รับความรู้จากผู้จบการศึกษาจากต่างประเทศ และจากการศึกษาดด้วยตัวเองโดยการนำโน้ตเพลงและแผ่นเสียงที่พอจะหาได้ ซึ่งนำเข้ามาจากต่างประเทศ จาก ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้นักดนตรีแจ๊สมีช่องทางในการรับรู้ดนตรีแจ๊สในรูปแบบต่างๆ มากขึ้น เช่น การฟังและชมการบรรเลงดนตรีแจ๊สจากอินเทอร์เน็ต การค้นหาโน้ตเพลงหรือสื่อที่ใช้ในการฝึกจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ส่งผลให้มีการเปิดการเรียนการสอนสาขาดนตรีแจ๊สในสถาบันอุดมศึกษามากยิ่งขึ้น ได้แก่ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยรังสิต แสดงให้เห็นว่า ดนตรีแจ๊สเริ่มเป็นที่สนใจและได้รับความนิยมในวงการการศึกษามากขึ้น ในขณะที่การจัดการเรียนการสอน ดนตรีแจ๊สในระดับมัธยมศึกษาแล้วยังไม่แพร่หลาย มีเพียงหลักสูตรเตรียมอุดมดนตรีของวิทยาลัยดุริยางค ศิลป์และโรงเรียนสารสาสน์เอกตราเท่านั้น โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการเรียนและการฝึกฝนดนตรีแจ๊สทั้ง ทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ เพื่อให้ได้พื้นฐานที่ดี ที่สามารถใช้ในการต่อยอดและสร้างสรรค์ผลงานต่อไป

โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เป็นโรงเรียนหนึ่งที่มีการเปิดสอนดนตรีแจ๊สในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยเครื่องดนตรีเอกได้แก่ กีตาร์, กีตาร์เบส, กลองชุด, เปียโน และซำบร็อง โดยเน้นการรวมวงเป็นหลัก ที่ผ่านมา การเรียนการสอนวิชารวมนวงแจ๊ส พบว่า ในช่วงแรกของการเรียน แม้ผู้เรียนจะมีพื้นฐานทางดนตรีที่ ดีจากการเรียนและการฝึกฝนที่ผ่านมาแต่ด้วยความที่ดนตรีแจ๊สเป็นดนตรีที่มีความแตกต่างจากพื้นฐาน ดนตรีที่ผู้เรียนเคยศึกษามาก่อนหน้า ทำให้ผู้เรียนยังขาดความเข้าใจในเอกลักษณ์ทางด้านดนตรีแจ๊ส และไม่มี ความเข้าใจในทฤษฎีดนตรีแจ๊ส ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความยากลำบาก โดยเฉพาะการฝึกเล่น โดยใช้คีตปฏิภาณ (Improvisation) ที่ต้องใช้เวลานานในการฝึกฝนให้นักเรียนมีทักษะ มีความเข้าใจในดนตรีแจ๊ส จนสามารถปฏิบัติได้ดีจนเป็นที่พอใจ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีแบบฝึกหัด บทเพลง และตำราเกี่ยวกับการฝึก บรรเลงดนตรีแจ๊ส แต่ยังไม่มีการเรียน แบบฝึกหัด หรือแนวทางการสอนที่เหมาะสมสำหรับเรียนในระดับ มัธยมศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะพัฒนาชุดการสอนที่ออกแบบขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับผู้ เรียนในระดับมัธยมศึกษา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และได้ฝึกฝนดนตรีแจ๊ส ตามศักยภาพผู้เรียน และเพื่อ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ดนตรีแจ๊ส ซึ่งชุดการสอนเป็นชุดการเรียนรู้ต่างที่มีการจัดการเรียนการสอน อย่างเป็นระบบและสมบูรณ์ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ โดยการใช้สื่อหลายชนิดร่วมกัน และยังเป็นเครื่องมือใน การช่วยสอนของครูที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้น สามารถเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด (กาญจนา สีลาใหม่, 2549)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะนำเสนอคิดและวิธีการสอนหลักสูตรการศึกษาดนตรีแจ๊ส จากมหาวิทยาลัย Berklee College of Music และ มหาวิทยาลัย Northern Colorado ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นหลักสูตรการศึกษาดนตรีแจ๊สที่ผู้วิจัย ได้รับการถ่ายทอดมาจากอาจารย์เด่น อยู่ประเสริฐ และอาจารย์ข้างต้น กุญชร ณ อยุธยา อาจารย์ผู้มีความเชี่ยวชาญทางดนตรีแจ๊ส และจากประสบการณ์การสอนการรวมวงแจ๊สมากกว่า 10 ปี มาสร้างเป็นชุดการสอนการรวมวงแจ๊สสำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการปูพื้นฐานดนตรีแจ๊ส ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งการรวมวง การฝึกทักษะส่วนบุคคล การเรียนทฤษฎี การฟังเพลง เพื่อให้ให้นักเรียนวิชาการรวมวงแจ๊ส ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถเล่นและนำความรู้ดนตรีแจ๊สไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาดนตรีแจ๊สต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊ส ของนักเรียนดนตรี โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา ก่อนและหลังการเรียนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส
- 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส สำหรับนักเรียนดนตรี โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา

3. ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส สำหรับนักเรียนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา
2. เป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีแจ๊สในระดับมัธยมศึกษาต่อไป

4. สมมติฐานของการวิจัย

1. หลังจากการเรียนรวมวงแจ๊สด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส นักเรียนดนตรีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊ส สูงกว่าก่อนการเรียน
2. หลังจากการเรียนรวมวงแจ๊สด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส นักเรียนดนตรีมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊สอยู่ในระดับดี

5. ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนสารสาสน์เอกตราปีการศึกษา 2561 จำนวน 400 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เลือกเรียนวิชารวมวงแจ๊ส จำนวน 20 คน เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยทำการ ทดลอง สอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในชั่วโมงวิชารวมวงแจ๊ส เป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยทำการทดลอง การเรียนการสอนการรวมวงแจ๊สทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ ช่วงเช้าก่อนเข้าเรียน 45 นาที และช่วงหลังเลิกเรียน 1 ชั่วโมง

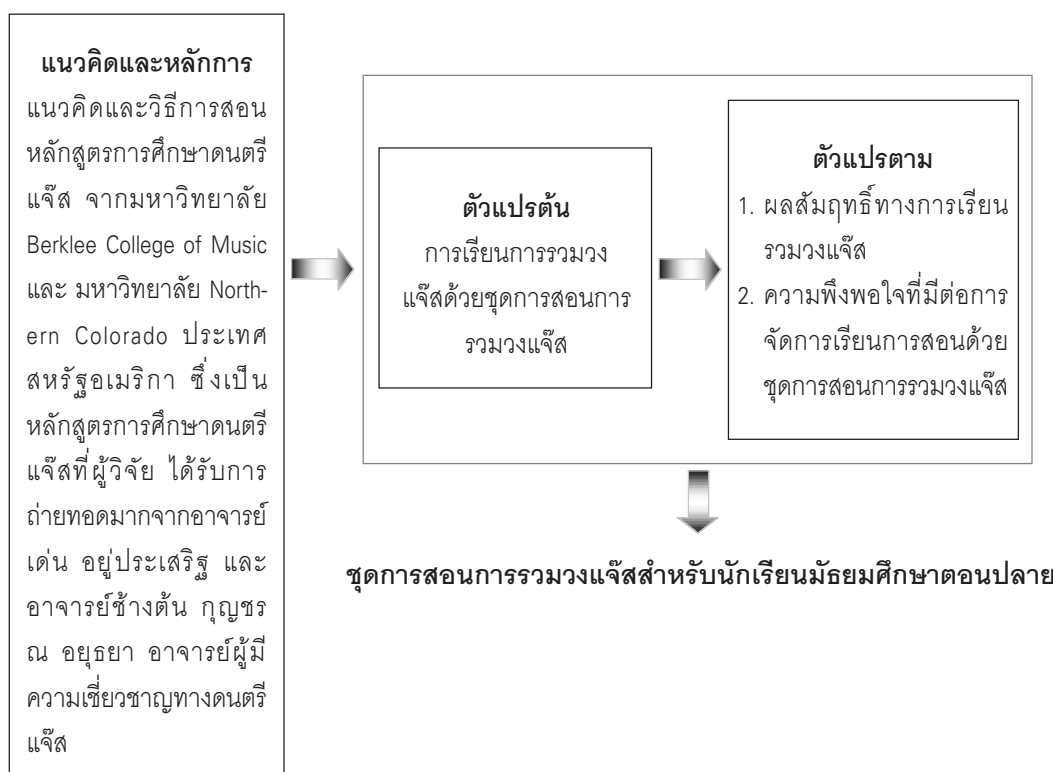
ตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนการสอนรวมวงแจ๊ส ด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนรวมวงแจ๊ส
2. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส

กรอบแนวคิดการวิจัย

6. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนและหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊สที่เรียนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส และ 2) ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสาธิตาสโนเอกตรา ที่เลือกเรียนนิชาวมวงแจ๊ส จำนวน 20 คน เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. เครื่องมือทดลอง คือ ชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส ประกอบด้วยประวัติศาสตร์ดนตรีแจ๊ส การ Comping การฝึกปฏิบัติคีตภาณในรูปแบบต่างๆ และการฝึกปฏิบัติบทเพลง Straight no Chaser
2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊ส และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส
2. ก่อนการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊ส ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊ส (Pretest)
3. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนรวมวงแจ๊ส ด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส สัปดาห์ละ 5 วันๆ ละ 1 ชั่วโมง 45 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์
4. หลังการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊ส ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊ส (Posttest) และวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊สที่เรียนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊สก่อนและหลังการเรียน โดยใช้ t-test แบบ Dependent Sample
2. ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊สที่เรียนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊ส ของนักเรียนดนตรี โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา ก่อนและหลังการเรียนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊ส ของนักเรียนดนตรี (N = 20) โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา ก่อนและหลังการเรียนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส

การทดสอบ	คะแนน		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{D}$	S_D	df	t
	สูงสุด	ต่ำสุด						
ก่อนเรียน	30	22	27.25	2.12	22.95	2.44	19	42.1*
หลังเรียน	53	46	50.2	2.07				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 1 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊สด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส ของนักเรียนดนตรี โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา หลังเรียนได้ค่าเฉลี่ย 50.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.32 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส

ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส ของนักเรียนดนตรี โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส ของนักเรียนดนตรี (N = 20) โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา

ประเด็นคำถาม	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
ความพึงพอใจด้านคุณค่าวิชา	4.45	0.60	มาก
ความพึงพอใจด้านเนื้อหาวิชา	4.325	0.70	มาก
ความพึงพอใจด้านตัวผู้สอน	4.39	0.75	มาก
ความพึงพอใจในด้านการวัดและการประเมินผล	4.3	0.79	มาก
คะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้าน	4.36	0.71	มาก

ตารางที่ 2 แสดงผลความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส ของนักเรียนดนตรี โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา พบว่านักเรียนดนตรีมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊สอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.71) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนดนตรีมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวง แจ๊สอยู่ในระดับมากในทุกด้าน

8. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนและหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊สที่เรียนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส และ 2) ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส สำหรับนักเรียนดนตรี โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการรวมวงแจ๊สของนักเรียนดนตรี โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา ก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยผลการเรียนหลังเรียน ได้ค่าเฉลี่ย 50.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.07 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.12

2. นักเรียนดนตรีมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊สอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.71)

9. การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนดนตรีระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊สหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และเมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติค่าที (t-test แบบ Dependent Sample) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊สที่เรียนด้วยชุดการสอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า “หลังจากการเรียนรวมวงแจ๊สด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส นักเรียนดนตรีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊ส สูงกว่าก่อนการเรียน” แสดงให้เห็นว่าชุดการสอนการรวมวงแจ๊สนี้สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา และมีทักษะในการปฏิบัติแจ๊สมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากชุดการสอนการรวมวงแจ๊สนี้ได้ถูกพัฒนาขึ้นมาอย่างเป็นระบบ โดยการนำแนวคิดและวิธีการสอนหลักสูตรการศึกษาดนตรีแจ๊ส จากมหาวิทยาลัย Berklee College of Music และ มหาวิทยาลัย Northern Colorado ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นหลักสูตรการศึกษาดนตรีแจ๊สที่ผู้วิจัย ได้รับการถ่ายทอดมาจากอาจารย์เด่น อยู่ประเสริฐ และอาจารย์ช้างต้น กุญชร ณ อยุธยา อาจารย์ผู้มีความเชี่ยวชาญทางดนตรีแจ๊ส และจากประสบการณ์การสอนการรวมวงแจ๊สมากกว่า 10 ปี และมีการพัฒนาชุดการสอนอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการ

ตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีแจ๊สโดยตรง เพื่อให้หลักการ เนื้อหา กิจกรรมและการวัด และการประเมินผลไปเป็นอย่างถูกต้อง น่าสนใจ ตรงตามศักยภาพของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งหลักการสอนการรวมวงแจ๊สตามแนวคิดดังกล่าวต้องการให้นักเรียนเข้าใจดนตรีแจ๊สอย่างแท้จริง โดยเริ่มจากง่ายไปยาก การเริ่มต้นเรียนดนตรีแจ๊ส ควรให้ความสำคัญกับการเริ่มต้นเรียนบูลส์ เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่ไม่ซับซ้อนเข้าใจง่าย และเป็นรากฐานของดนตรีแจ๊สที่จะเรียนรู้ในขั้นต่อไป จากนั้นจึงเพิ่มความรู้ แนวคิด แนวทางการเล่น ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส สไตล์ต่างๆ ของดนตรีแจ๊ส การสร้างสรรค์ เช่นการเพิ่มคอร์ดีใหม่ๆ เพิ่มจังหวะต่างๆ เข้าไป ทำให้เพลงที่มีความซับซ้อนมากขึ้นแต่ยังอยู่ในฟอร์มบูลส์เมื่อผู้เรียนเข้าใจหลักการแล้ว ผู้เรียนจะสามารถนำวิธีการต่างๆ ไปใช้ กับเพลงอื่นๆ ต่อไปได้ ซึ่งทำให้ชุดการสอนที่ได้พัฒนาขึ้นสามารถปูพื้นฐานดนตรีแจ๊สให้กับนักเรียนก่อนการฝึกบรรเลงรวมวง ทั้งในด้านการเรียนรู้เอกลักษณ์ต่าง ๆ ของดนตรีแจ๊ส การทำความเข้าใจกับดนตรีแจ๊ส เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ดนตรีแจ๊ส ก่อนที่จะเริ่มฝึกสิ่งที่เป็นพื้นฐานต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติรวมวงและการใช้คีตปฏิภาณ (Improvisation) เรียนรู้การปฏิบัติอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทีละขั้นตอน จากง่ายไปยาก โดยการนำเนื้อหาที่ได้เรียนมาฝึกปฏิบัติรวมวงผ่านบทเพลง Stright no Chaser ของ Thelinius Monk เพียงบทเพลงเดียว การฝึกปฏิบัติรวมวงของผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะการรวมวงไปตามเนื้อหาการเรียนที่ได้เรียนอยู่ อย่างค่อยเป็นค่อยไป จนผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนมาทั้งหมดมาใช้ในการปฏิบัติรวมวงได้อย่างสมบูรณ์ และด้วยลักษณะดังกล่าวของชุดการสอนนี้ ทำให้ชุดการสอนนี้สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการรวมวงแจ๊สได้ดี ซึ่งเป็นไปตามลักษณะของชุดการสอนตามแนวคิดของ กาญจนา ลีลาใหม่ (2549) ที่กล่าวไว้ว่า ชุดการสอนเป็นชุดการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบเป็นระบบ ที่สมบูรณ์ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยใช้สื่อหลายชนิดผสมผสานกัน ถือได้ว่าเป็นสื่อที่ผู้สอนนิยมนำมาใช้ประกอบในการเรียนการสอน เห็นได้จากกรวิจัยจากหลากหลายทางศิลปกรรมที่สร้างชุดการสอนขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้และความสามารถของผู้เรียน ได้แก่ การวิจัยของ หยาดพิรุณ พวงสุวรรณ (2558) ที่ได้ทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะพื้นฐานและการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการสอน ซึ่งพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับการวิจัยของ ศรายุทธ ประภา (2559) ที่ได้ทดลองใช้ชุดการเรียนการอ่านค่าโน้ตสากล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จากประสบการณ์และความสามารถทางด้านแจ๊สของผู้สอน ประกอบกับประโยชน์ของชุดการสอนและการสร้างชุดการสอนการรวมวงแจ๊สที่มีคุณภาพ ทำให้นักเรียนดนตรีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการรวมวงแจ๊สทั้งรายบุคคลและโดยรวมสูงขึ้น

2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส มีผลการประเมินความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า “หลังจากการเรียนรวมวงแจ๊สด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส นักเรียนดนตรีมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊สอยู่ในระดับดี” และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยทั่วไปแล้วความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติที่เกิดการยอมรับและได้รับการสนองที่ดี ทำให้

เกิดความสุข ความสบาย ซึ่งมีผลทั้งด้านร่างกายและจิตใจ บุศรา เขินอำนวย (2546) ซึ่งชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส เป็นชุดการสอนที่สามารถสร้างความรู้สึกที่ดี ทำให้เกิดความสุขในการเรียนให้แก่ผู้เรียน โดยเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่การปูพื้นฐานทางการรวมวงแจ๊ส ตั้งแต่การสอนประวัติศาสตร์ การฟัง ส่วนประกอบต่างๆ ของดนตรีแจ๊ส การสร้างความคุ้นเคยกับรูปแบบของดนตรีแจ๊ส ซึ่งต่างจากดนตรีที่นักเรียนเคยเรียนมาก่อน เมื่อนักเรียนมีความคุ้นเคย และมีความเข้าใจในองค์ประกอบต่าง ๆ แล้วจึงเริ่มฝึกการบรรเลงจากง่าย ไปยาก จากการฝึกส่วนตัวไปจนถึงการฝึกรวมวง ซึ่งผู้เรียนจะไม่รู้สึกว่าการรวมวงแจ๊สไม่เป็นสิ่งที่ยากเกินไป หรือเป็นสิ่งที่ไม่คุ้นเคย เล่นแล้วไม่สนุก ไม่มีความสุข เพราะเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่พื้นฐาน และสร้างความคุ้นเคยกับสิ่งที่ได้เรียน และสามารถปฏิบัติสิ่งที่ได้เรียนได้ดี จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสุข และอยากจะทำซ้ำอีก อีกทั้งการรวมวง ผู้เรียนจะได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวง และผู้สอน ทำให้บรรยากาศของการเรียนสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนได้อย่างมาก อันนำไปสู่การมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการรวมวงที่ดีขึ้น เกิดความสนุกสนาน ความสุนทรีย์ในการบรรเลงรวมวง นำมาซึ่งความพึงพอใจต่อชุดการสอนนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญชนา ชัยวิรัตน์ (2559) ได้พัฒนาชุดการสอนคีย์บอร์ด สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดนตรี วิชาโทเปียโน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดการสอนคีย์บอร์ดดังกล่าว อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.5$) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย จิรลาภวิรุฬห์ (2558) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมวิชาดนตรีสากลโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมดังกล่าว อยู่ระดับ มาก ($\bar{x} = 4.0$) จากการศึกษาครั้งนี้จะเห็นได้ว่านักเรียนดนตรีมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊สในระดับมาก เมื่อนักเรียนดนตรีมีความพึงพอใจ มีความสุขในการเรียน จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการรวมวง แจ๊สสูงขึ้นเช่นกัน

10. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊สและความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส ของนักเรียนดนตรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำเอาผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมวงแจ๊สและความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนการรวมวงแจ๊ส ของนักเรียนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ครูควรอธิบายชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนให้นักเรียนทราบล่วงหน้า เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนไปปฏิบัติกิจกรรมในช่วงแรก และเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญ

ของการรวมวง การทำงานเป็นกลุ่ม ความสามัคคี มีความรับผิดชอบต่อนตนเอง ความรับผิดชอบต่อวง ซึ่งนักเรียนอาจจะเคยชินกับการเล่นดนตรีเดี่ยวมาก่อน

2. ครูควรจัดวัสดุอุปกรณ์ เครื่องดนตรีให้พร้อม และเพียงพอกับการรวมวง หรือหากอุปกรณ์บางชิ้นเป็นของส่วนตัวของนักเรียน ควรเน้นย้ำให้นักเรียนนำมาในวันที่มีการเรียนรวมวง และดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดีพร้อมใช้งานได้เสมอ

3. การจัดสมาชิกในแต่ละวง ควรมีการประชุมกันกับทั้งครูและนักเรียน เพื่อจัดสมาชิกในแต่ละวง โดยคำนึงถึงพื้นฐานทางดนตรีของนักเรียนแต่ละคน รวมถึงความสมัครใจในการเข้าร่วมวงกับเพื่อนแต่ละคน โดยพิจารณาตามความเหมาะสมในทุกด้าน และใช้ดุลพินิจของครูร่วมตัดสินใจ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมมากที่สุด

4. ควรมีการให้นักเรียนได้ซ้อมส่วนตัวในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบในการรวมวง เพื่อให้วันที่มีการเรียนรวมวง สามารถร่วมบรรเลงกันได้อย่างราบรื่น เพราะถ้าหากมีสมาชิกในวงปฏิบัติได้ไม่คล่อง อาจทำให้การบรรเลงไม่สามารถทำได้ในวันที่มีการเรียนรวมวง

5. ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม ครูผู้สอนควรดูแลช่วยเหลือ และแนะนำนักเรียนเมื่อเกิดปัญหา คอยกระตุ้นให้กำลังใจ คอยควบคุมเรื่องเวลาและพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. หากการนำชุดการสอนนี้ไปใช้สอนการรวมวงแจ๊ส ที่มีกลุ่มเครื่องดนตรีไม่เหมือนกับที่ใช้ในงานวิจัยนี้ อาจปรับเปลี่ยนให้สามารถนำไปใช้ได้ โดยยังคงเนื้อหาการเรียนตามที่ใช้ในงานวิจัยนี้

7. หากมีการนำชุดการสอนนี้ไปใช้ในโรงเรียน ก่อนที่นักเรียนจะถึงขั้นที่จะได้เรียนวิชาการรวมวง อาจปูพื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีแจ๊สให้กับนักเรียนบ้าง เช่น ให้นักเรียนได้ฟังดนตรีแจ๊ส จากทั้งการบันทึกเสียง หรือการแสดงสด หรือการแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับทฤษฎี หรือประวัติศาสตร์ดนตรีแจ๊ส ไว้ในการเรียนในชั้นก่อนหน้า เพื่อให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกับดนตรีแจ๊ส และเป็นจุดเริ่มต้นความสนใจที่จะศึกษาดนตรีแจ๊สอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาผลการสอนโดยใช้ชุดการสอนในการสอนดนตรีแจ๊ส ที่เป็นการปฏิบัติรายเครื่องมือ เช่นชุดการสอนกีตาร์แจ๊ส

2. ควรมีการนำงานวิจัยไปพัฒนาเพื่อให้สามารถใช้ได้กับผู้เรียนกลุ่มอื่น ที่มีคุณสมบัติแตกต่างกัน และกับผู้เรียนในสถาบันการศึกษาอื่นๆ จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบเพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นต่อไป

3. การพัฒนาชุดการสอน ควรมีการศึกษาสภาพความต้องการ ปัญหาทางการเรียน รวมถึงศักยภาพของผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

11. บรรณานุกรม

- กมลธรรม เกื้อบุตร. (2538). ดนตรีแจ๊สในสังคมไทยในยุคเริ่มต้น. พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- กาญจนา สีลาใหม่. (2549). การพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และ เทคโนโลยี เรื่องงานประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ฉัตรชัย จิรลาภวิรุฬห์. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมวิชาดนตรีสากลโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- ธัญชนา ชัยวิรัตน์. (2559). การพัฒนาชุดการสอนคีย์บอร์ด (เปียโน) สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา ดนตรี วิชาโทเปียโน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา ศิลปศึกษา (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- บุศรา เชนอำนวย. (2546). ความพึงพอใจของนักเรียนต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กทม., ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศรายุทธ ประภา. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านคำตัวโน้ตดนตรีสากล โดยใช้ชุดการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเลยอนุบาลวิทยา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาศิลปศึกษา แขนงดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- หยาดพิรุณ พวงสุวรรณ. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ทักษะพื้นฐานและการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.